

הַלְכוּת תַּפְלִין סִימָן ל"ב

באר הגולה

ל העמוד: כ שמואל
רמב"ם ג הלכות
והרא"ש לפרוש
השמואל רבא.
ס תוספות בקנחות לר
והרא"ש והפרי"ק.
ע הר"י אבן עזר.
פ קנחות לה פריש
רש"י.

שְׂמָא שֶׁל בְּחֵמָה טְמֵאָה הִיא. * לְמַקּוֹם שֶׁאֵין גִּידִין מְצוּיִים תּוֹפְרִים (י"ב) בְּטָא לֵאמֹר דְּרָ"ש שְׁעוֹשִׂים מִן הַקֶּלֶף (י"ב) עַד שֶׁיִּזְדַּמְּנוּ לָהֶם גִּידִים: נ"א. * יִתְפַּר שְׁלֹשָׁה תַּפְּיוֹת (י"ב) בְּכָל (ט) צַד, יְהוֹנָט הַתַּפְּיָה יִהְיֶה סוֹבֵב (י"ב) מִשְׁתֵּי רוּחוֹת, וְיִעֲבִיר חוּט הַתַּפְּיָה בֵּין כָּל בַּיִת וּבַיִת. הַגָּה (י"ב) מִיָּהוּ אִם לֹא יַעֲשֶׂה רַק עֲשֵׂרָה תַּפְּיוֹת אוֹ פָחוֹת מִזֶּה אֵינוֹ נִפְסָל (מור"כ). * יִיָּשׁ מִי שֶׁאֹמֵר שְׁנַיִם עֲשָׂר תַּפְּיוֹת אֵלּוּ יִהְיוּ (ט) (י"א) בַּחוּט אֶחָד: נ"ב. * יִכְנִים הַרְצוּעָה תוֹךְ הַמַּעֲבָרָא (י"א) * וְיַעֲשֶׂה קָשֶׁר (י"א) כְּמִין דְּלִיטָה בְּשֵׁל רֹאשׁ וְכַמִּין יוֹד בְּשֵׁל יָד לְחֻשְׁלִים אוֹתִיּוֹת שְׂרָ"י עִם הַשִּׁי"ן שֶׁבְּשֵׁל רֹאשׁ. הַגָּה תוֹהֲגִים (י"ד) לְהַעֲבִיר עוֹר עַל הַבַּיִת שֶׁל יָד לְרֹחַב הַזֵּדוּעַ וְיִהְיֶה רַחְבּוֹ כְּרֹחַב הַבַּיִת (טו). לֹא יַעֲשֶׂה תְּקָשִׁים (י"ד) אֶלָּא לְאַחַר שֶׁעָשָׂה הַשִּׁי"ן מִתַּפְּלִין, וְאַחַר כֵּן יַעֲשֶׂה הַדְּלִיטָה וְאַחַר כֵּן הַיִּי"ד כְּסֻדֵּר אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם:

שְׁעָרֵי תַּפְּיוֹת

שְׁרָ שְׂדֵה, כִּי מִי יִכְרִיעַ אֵינָה מֵהֶם קָרִי גִידִין וְאֵינָה מֵהֶם חוּטִים וְאֵינָה מֵהֶם וְרִדִּין וְאֵינָה מֵהֶם מִיָּמִרִים, וְלִכֵּן אֵין חֹתֵר לְקַחַת גִּידִי עוֹף לְתַפְלִין, עֵין שֵׁם: ס ע"ד. עֵין בְּאֵר הַיָּסֵב וְכו', עֵין בְּבִרְיָ יוֹסֵף מִה שֶׁנֶּחֱבַה לְאַחֵר קִדּוּשׁ, מִה שֶׁלֹּב הַזֵּהוֹלִים אֵין בְּתַפְּלִיָּהם חֲרִיצִים עַד לְמִשְׁה וְלֹא חוּט הַתַּפְּיָה עוֹבֵר בֵּין בַּיִת לְבַיִת, וְשִׁמְשֵׁי שֶׁהִשְׁמַע שֶׁעַל יָדֵי הַחֲרִיצִים מִתְקַלְקֵל רְבוּעָם, וְכַפֵּרֵט אִם חוּט הַתַּפְּיָה עוֹבֵר שָׁמָּה הוּא מְפָרֵד רְבוּעֵים בְּרֵב הַיָּמִים, וְכֵּן אִם הֵם בְּמִקְוֵה חֹם וְשָׂרָה, וְהַרְבּוּעַ הַזֶּה לְמִשְׁה מְסִינִי, וְהַחֲרִיצִים פִּלְגָמָא דְאִמּוֹרָא, וְכֵּן חוֹי מֵאִי עָמָא דְבֵר, וְאִפְשָׁר שֶׁשִּׁמְכֵר עַל סְמִיךְ שֶׁנֶּחֱבַה דְקָא שֶׁנֶּחֱבַה עַל קֶלֶף אֶחָד אֶבֶל עַל אַרְבָּעָה קֶלֶפִים אֵין צָרִיךְ, וְעֵין שֵׁם. וְכַתּוּב עוֹד בְּבִרְיָ יוֹסֵף שֶׁבִּבִּית דָּדִי סִימָן כֹּחַ לְפָדַי וְכוּת עַל הַסּוֹפְרִים שֶׁנֶּחֱבַה לְעִשׂוֹת הַבַּיִת שֶׁל רֹאשׁ בְּלִי חֲרִיץ רַק רִשְׁמָה כֹּחַ דָּהּ, וְתַחֲלִיקוּ עֲלֵיו רִבְעֵי הַיָּדִים כְּאֶשֶׁר נִדְּסָם בְּחֶלֶק ב' מִנְּקֻסַת הַגְּדוּלָּה ח"מ אַחֵר סִימָן רַסֵּט וּבִנְהֻגָה עוֹלָם עֵין שֵׁם. וְעֵין בְּבִרְיָ דְהַגָּה סִימָן א שֶׁנֶּחֱבַה גַם כֵּן דָּאם אֵין חֲרִיצִים רַק שְׁעוֹשִׂים רֹשֶׁט שֶׁהוּאָא יִסְבֵּר שָׁמָּה חֲרִיצִים, פְּסוּלִים, כִּי לִכְל הַרְצוּעַ צָרִיךְ הַבָּיִל מַעֲט בֵּין הַבָּתִּים שֶׁיִּהְיֶה הַחֲרִיצִים נִקְרָים מִשֵּׁם:

בְּאֵר הַקֶּלֶף

תַּפְּלִין דְּאֵין לְחַשׁ וְגַם הַשִּׁי"ן נִרְאָה חֵיטָב, עַד כֹּאן לְשׁוֹנוֹ. וְזֶהוּ שֶׁנֶּחֱבַהוּ בְּמִשְׁנֵה בְּרוּיָה סְעִיף קָטָן כֹּפֶה בְּשִׁמּוֹ: נ"א * מְקוֹם שֶׁאֵין וְכו' עַד שֶׁיִּזְדַּמְּנוּ וְכו'. וְעֵין בְּמִשְׁנֵה בְּרוּיָה שֶׁנֶּחֱבַהוּ, וְכַשֵּׁין דְּמִן לֹא גִידִים יִתְרִים וְכו', דָּאם לֹא יִתְרִים נִרְאָה לְכַאֲרֵה דִּילָא מַחֲזִי בֵּין שֶׁכֶּבֶר תַּפְּיוֹת וְעוֹמֵד, וְעֵין לְקַמָּה: נ"א * יִתְפַּר וְכו'. שְׁמַעְתָּ בְּשֵׁם אֶחָד הַגְּדוּלִים שֶׁהוּאֵרִי שֶׁלֹּא לְדַבֵּק הַתַּחְלוּת דְּבִדָּק כֹּחֵם הַתַּפְּיָה, דְּדַבֵּק חֲשִׁיב חֲבוּר תַּפְּיָה, וְכֵּן שֶׁנֶּחֱבַהוּ בְּסִינִי מִן בְּהַ"ה וְכַבִּית יוֹסֵף שֵׁם, עֵין שֵׁם, וְאִם בֵּן אִפְשָׁר הַתַּפְּיָה שֶׁאֶחָד כֹּחַ לֹא חֲשִׁיבָא כְּלוּם, וְהַחֲלֵכָה לְמִשְׁה מְסִינִי נִאֲמָר רַק עַל הַתַּפְּיָה וְלֹא עַל הַבּוֹת, וְצָרִיךְ עֵין כֹּחֵם: נ"ב * וְיַעֲשֶׂה קָשֶׁר וְכו'. עֵין בְּתַפְּיָה תַּשׁוּבָה שֶׁהִבֵּא בְּשֵׁם בְּעַל הַעֲשׂוֹר מַעֲבָרָה שֶׁיִּהְיֶה קָשֶׁר וְלֹא עֲנִיבָה, עֵין שֵׁם. וְהַדְּשִׁים מְקֻרָב כֹּאן שְׁעוֹשִׂין קָשֶׁר שֶׁיִּהְיֶה לְהַשְׁמֵט אוֹתוֹ וְאֵה וְאֵה, כִּד לְמַעַט טְרַחָה אִם יִרְצֶה לְהַקְטִינוֹ אוֹ לְהַגְדִּילוֹ, וְלֹא שֶׁפִּיר עֲבָדִי, דְּקָשֶׁר כֹּחַ לֹא עָרִיף מַעֲבִיבָה, כֵּן נִרְאָה לִי פְּשׁוּט:

וְהַטָּא לֵאמֹר דְּרָ"ש עוֹר הוּא שְׁהוּא הַקֶּלֶף, וְעוֹר לְתַפְּיָה לֹא שְׁמַעְנוּ, וְלִפִּי זֶה (י"א) אִם אֵין לֹא גִידִים אֲתֵרִים, עַל כָּל פָּנִים לֹא יִכְרֵר עֲלֵיהֶם. וְכֵן בְּנִי מַעֲמִים דְּקִים וְיִבְשִׁים כְּמִין חוּטִים שֶׁל גִּידִים, אֵין לְתַפְּרָה בְּהֶם, דְּהַלְכָה לְמִשְׁה מְסִינִי הוּא דְּקָא גִידִים. (י"א) עוֹד כְּתוּב, שֶׁאֵין לְתַפְּרָה בְּגִידִי עוֹף שְׂדֵה, כִּי מִי יִכְרִיעַ אֵינָה מֵהֶם קָרִי גִידִין וְאֵינָה מֵהֶם חוּטִים וְרִדִּין, וְאֵין גִּידִין בְּעֵינֵן: נ"א (י"ב) בְּכָל צַד. טַעַם לְשֵׁנִים עֲשָׂר תַּפְּיוֹת, נִגְדֵּ שְׁנַיִם עֲשָׂר שְׁכִטִּי יִשְׂרָאֵל. וְלֹא בְּעֵינֵן תַּפְּיָה תוֹךְ הַבַּיִת (י"א) רַק סְמוּךְ לְהַבַּיִת. (י"א) וְאֵין תּוֹפְרִין כְּתוּפֵר בְּגָדִים בְּשִׁפְתַּת הַבָּגָד בְּלִי שִׁיבֵר, אֶלָּא מִשְׁעִיר מִן הַתַּחְלוּת תוֹךְ לְתַפְּיָה. (י"א) וְצָרִיךְ שְׁעוֹר הַבָּתִּים מִלְּמִשְׁה מְכַל יִהְיֶה יוֹצֵאִים מְכַל אַרְבַּע רוּחוֹתֵיהֶם עַד שֶׁיִּהְיֶה מְגִיעִים אֶתֶּנָּה נִכְבִּי הַתַּפְּיָה, כִּד שֶׁיִּתְפַּר עוֹר הַבָּתִּים מְכַל צַד עִם הַתַּחְלוּת, וְלֹא כְּהַסְפְּרִים הַמַּקְצִיר עוֹר שֶׁל הַבָּתִּים שֶׁאֵינוֹ עוֹבֵר הִלָּא תַּתִּית נִכְבִּי הַתַּפְּיָה וְאֵתֶנָּה תַּתִּית כָּלֵל עִם הַתַּחְלוּת, רַק שֶׁמִּהֲדַקֵּן הַבַּיִת בַּחוּץ הָאֲרָכָה שֶׁל הַתַּחְלוּת, וְהַבְּרִיךְ שֶׁאֲמָר כְּתֹב שֶׁפִּסָּל בְּמֵה תַּפְּלִין מִתְמַתֵּן זֶה, אֶלָּא צָרִיךְ לְתַפְּרָה יָתֵד הַעוֹר שֶׁל הַבָּתִּים עִם הַתַּחְלוּת: (י"ב) מִשְׁתֵּי רוּחוֹת. רוּצָה לֹמַר, שֶׁכָּל הַתַּפְּיָה יִהְיֶה מְסֻבָּכָה מִשְׁנֵי צַדִּין פָּנִים וְאַחֲרֵי, (י"א) נִמְצָא תּוֹפֵר בְּשִׁמֵּי מִתְסִין, אֲתֵת יוֹצֵאת לְאַחֲרֵי וְאֲתֵת נִכְסָט לְצַד פָּנִים: (י"ד) מִיָּהוּ אִם וְכו'. וְכֵן (י"א) אִם לֹא הַעֲבִיר חוּט הַתַּפְּיָה, אֵינוֹ מַעֲבֵב בְּדִיעֵבֵד, וְעֵין לְעִיל בְּסִינִי קָטָן רִי: (י"א) בַּחוּט אֶחָד. וְאִם נִפְסָק (י"א) יֵשׁ אוֹמְרִים דִּיכּוּל לְקַשְׁרוֹ, (י"א) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דִּישְׁלֵנוּ כָּלֵל מִשְׁם וְיִתְּרוּ וְיִתְּפַר מִתְדָּשׁ בַּחוּט אֶחָד, שֶׁכֵּינִן שֶׁנִּפְסָק בְּשַׁעַת הַתַּפְּיָה נִכֵּר שֶׁהוּאֵט קָלוּשׁ וְעוֹמֵד לְפָסֵק וְאֵינוֹ כְּלוּם, אֶבֶל כְּשֶׁהוּאֵט קָצֵר מִתַּחְלוּתוֹ וְאֵינוֹ נִפְסָק, לְכָלֵל עֲלֵמָא יִכּוּל (י"א) לְקַשֵּׁר לֹא חוּט אֶחָד לְגִמְרֵי הַתַּפְּיָה. וְכַתֵּב הַפָּרִי מְגָדִים, דָּאם אֵין לֹא גִידִין אֲתֵרִים יֵשׁ לְסַמֵּךְ עַל סְכָרָה הָרֹאשׁוֹנָה וְלְקַשֵּׁר חוּט שֶׁנִּפְסָק, וְכָל זֶה (י"א) אִם נִפְסָק בְּאִמְצָע הַתַּפְּיָה, אֶבֶל אִם נִפְסָק אֶחָד הַתַּפְּיָה, עֵין לְקַמֵּן סִימָן לֵג סְעִיף ב: נ"ב (י"ב) וְיַעֲשֶׂה קָשֶׁר. וְקָשֶׁר שֶׁל תַּפְּלִין (י"א) הוּא הַלְכָה לְמִשְׁה מְסִינִי. וְנִרְאָה שֶׁצָרִיךְ לְעִשׂוֹתוֹ לְשִׁמָּה, וְלֹא יַעֲשֶׂהוּ קָטָן (פָּרִי מְגָדִים): (י"ג) כְּמִין ד'. וְיֵשׁ שְׁעוֹשִׂין קָשֶׁר כְּמ"ס סְמוּכָה שֶׁנִּרְאָה בְּשֵׁנֵי דְלִיטָה מִשְׁנֵי צַדִּין, רִגְלוֹ שֶׁל זֶה בְּצַד רֹאשׁוֹ שֶׁל זֶה, וְעֵין בְּסִפֵּר תַּפְּיָה אֲרִיָּה שֶׁהִבֵּא בְּשֵׁם תַּשׁוּבָה מֵאֲהָבָה וְהַסְכִּים עֲמֹל לְדִינָא דְאֵלוֹ הַעוֹשִׂים קָשֶׁר שֶׁל דְּלִיטָה מְכֻן יוֹתֵר לְדִינָא. גַּם לֹא יַעֲשֶׂה קָשֶׁר הַעֲשׂוֹי לְהַשְׁמֵט אֵנָה וְאֵנָה, כְּמֹ שֶׁבְּאֲרַמִּי בְּכֹאֵר הַלְכָה. כְּתֹב אֵלֶּיָּה רַבָּה, מַעֲשֶׂה בְּאֶתֶר שֶׁרָאָה אֶחָד חֲלִיצַת תַּפְּלִין שֶׁהִתֵּר הַקָּשֶׁר שֶׁל יָד, וְהוֹרִיתִי לְתוֹר וְלִהְיוֹתִי וְלִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע בְּלִי בְּרַכָּה, דְּהֵא מְצוּת תַּפְּלִין כָּל הַיּוֹם, עַד כֹּאן לְשׁוֹנוֹ. וְטַעַמֹּ דְּלִשְׁטִית רִשְׁ"י דְּסִבְרָא לֹא דְהִי"ד הוּא הַלְכָה לְמִשְׁה מְסִינִי, לֹא יֵצֵא צִדִּין דִּי הַמַּעֲבָרָה: (י"ד) לְהַעֲבִיר. הַטַּעַם, לִפִּי שֶׁהַתַּפְּלִין שֶׁל יָד מְשִׁימִין אוֹתָם תַּתִּית בְּגָדִים, וְמִתְנַדְּנִים וְנִפְסָדִים וּמִתְקַלְקֵלִין, לְכֵן נִהְגוּ לְהַעֲבִיר רְצוּעָה זוֹ עֲלֵיתָן לְתוֹקָן. וְעַכְשָׁיו בְּאֵלוֹ הָאֲרָצוֹת לֹא נִהְגוּ כֹּה וְאֵלֶּיָּה רַבָּה עֵין שֵׁם: (י"ה) אֶלָּא לְאַחֲרֵי וְכו'. רוּצָה לֹמַר, כֵּן נִכּוֹן לְכַתְּחֵלָה, וְאִי אֲתֵרִי שֶׁהִתֵּר הַקָּשֶׁר שֶׁל רֹאשׁ אֵין צָרִיךְ רַק לְתַקְּנוֹ וְלֹא לְהַתִּיר הַשֵּׁל יָד:

שְׁעָרֵי הַצִּיּוֹן

(י"א) נִדְעָה בִּיהוּדָה מְהוּרָא תַּנְגָּא סִימָן ב: (י"ב) פְּשׁוּט: (י"ג) שֵׁם: נ"א (י"ד) קָטָן אֲבָרָה: (י"ט) רֹאשׁ וְאֵלֶּיָּה רַבָּה: (כ"א) אֲבָרָה: (כ"ב) בַּיִת יוֹסֵף: (כ"ג) שִׁי"ר: (כ"ד) יִכְלֹאֲרֵה מִיָּה בְּבִיבֵי הַנְּגִידָה שֶׁנֶּחֱבַה הוּא סוֹבֵר מִן: (כ"ה) בִּיבֵי וְכֵן אֲבָרָה: (כ"ו) אֵלֶּיָּה רַבָּה: (כ"ז) אֶבֶר: (כ"ח) וְכֵן:

לֹחַ עֲמֹר הַיּוֹמִי: יוֹם ב' ר' אֶלּוּל תַּשְׁס"ב < יוֹם ג' ט' אֶב תַּשְׁס"ב < יוֹם ד' י' תַּמּוּז תַּשְׁס"ב < יוֹם ה' כ"א סִיוֵן תַּשְׁס"ב < יוֹם ו' כ"ו אִייר תַּשְׁס"ב